

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2020-2021

14 JUILLET 2021

Proposition de résolution visant à l'augmentation du nombre de donneurs de sang volontaires en Belgique

(Déposée par
M. Gaëtan Van Goidsenhoven et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

I. UN MANQUE RÉGULIER

«Les réserves actuelles sont critiques et les prévisions sont alarmantes. Sans mobilisation de votre part, nous ne pourrions pas faire face à la demande des hôpitaux. Nous comptons sur vous, votre famille, vos amis pour venir donner du sang dans les prochains jours, quel que soit votre groupe.»

Ce message concernant la moitié Sud du pays a été mis en ligne au début du mois de mai 2021 sur le site Internet (1) du Service du sang de la Croix-Rouge de Belgique francophone (2). Il ne s'agissait malheureusement pas d'une première; les périodes estivales et de fin d'année sont elles aussi régulièrement problématiques (3). Ce ne sera sans doute pas la dernière fois qu'un tel appel devra être lancé à la population.

Si ces actions ponctuelles peuvent s'avérer chronophages (4), elles permettent toutefois de maintenir les stocks de sang à des niveaux suffisants afin de pouvoir

(1) <https://www.donneurdesang.be/>.

(2) La Croix-Rouge de Belgique francophone n'est en fait active que sur les territoires bruxellois et wallon. La Rode Kruis-Vlaanderen est, elle, active en Flandre et à Bruxelles.

(3) En cause: les départs en vacances, les étudiants en examens, etc.

(4) Elles nécessitent, en fonction des circonstances, de pouvoir compter sur la presse et les médias, de contacter individuellement les donneurs habituels, etc.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2020-2021

14 JULI 2021

Voorstel van resolutie om in België meer vrijwillige bloeddonoren te werven

(Ingediend door
de heer Gaëtan Van Goidsenhoven c.s.)

TOELICHTING

I. GEREDELDE TEKORTEN

«De bloedvoorraad is kritiek en de verwachtingen zijn heel slecht. Zonder jouw hulp kunnen we de vraag van de ziekenhuizen niet meer aan. We rekenen op je vrijgevigheid om daar zo snel mogelijk iets aan te doen!»

Deze boodschap, die betrekking had op het Zuiden van het land, verscheen begin mei 2021 op de website (1) van de *Service du sang* van het *Croix-Rouge de Belgique francophone* (2). Helaas is dit geen unicum. Ook de zomer- en eindejaarsperiodes (3) zijn vaak problematisch. Het is wellicht niet de laatste keer dat een dergelijke oproep aan de bevolking zal moeten worden gedaan.

Hoewel die gerichte acties tijdrovend kunnen zijn (4), kunnen zij de bloedvoorraden voldoende op peil houden om de ziekenhuizen te bevoorraden naargelang van hun

(1) <https://www.donneurdesang.be/>.

(2) Het *Croix-Rouge de Belgique francophone* is alleen actief op het Brussels en Waalse grondgebied. Het Rode Kruis-Vlaanderen is actief in Vlaanderen en in Brussel.

(3) Oorzaken: vakantieperiode, examens van studenten, enz.

(4) Afhankelijk van de omstandigheden moet men hiervoor kunnen rekenen op de pers en de media, en moeten de gebruikelijke donoren worden gecontacteerd, enz.

fournir les hôpitaux en fonction de leurs besoins respectifs et, exceptionnellement, d'apporter une aide d'urgence cruciale lors de catastrophes survenant à l'étranger.

II. LES USAGES DU SANG ET DE SES DÉRIVÉS

Régulières mais temporaires, ces situations de manque sont d'autant plus critiques vu l'importance sanitaire du sang et de ses dérivés que sont le plasma et les plaquettes. On estime en effet généralement que 70 % des Belges auront, un jour ou l'autre dans leur vie, besoin d'un produit sanguin. Or, seuls 3 % des gens en donnent réellement (5).

À titre d'exemple, la Croix-Rouge de Belgique francophone peut compter sur quelque cent mille donateurs qui, en moyenne, font 1,8 don de sang chaque année pour un maximum de quatre. Cent mille donateurs, c'est aussi 4 % du nombre total de donateurs potentiels en Belgique francophone. Cent mille, c'est enfin un nombre qui se renouvelle à hauteur de 20 % sur base annuelle. Il convient donc chaque fois de trouver de nouvelles personnes pour remplacer celles qui cessent de donner, tant leur rôle est important.

C'est que le sang, le plasma et les plaquettes ont de multiples usages. Il y a, bien évidemment, les transfusions, que celles-ci soient exceptionnelles (suite à un accident de la route, par exemple) ou régulières en raison d'une maladie. Le rôle joué par les globules rouges, qu'il s'agisse de traiter de graves anémies ou des hémorragies, est également prépondérant. Un détail, et non des moindres: les globules rouges se conservent pendant un maximum de quarante-deux jours à une température de 2 à 6 °C, ce qui implique de pouvoir compter sur de nouvelles poches tout au long de l'année.

Fort des protéines qu'il contient, le plasma est, lui, intéressant et nécessaire pour la conception de médicaments tels que les immunoglobulines, les solutions d'albumines, les facteurs de coagulation, etc. Il peut également être administré sous forme de transfusion.

Quant aux plaquettes, elles sont utilisées entre autres dans le traitement des hémorragies ainsi que lors de greffes de cellules souches, dans le traitement de certains cancers et certaines maladies du sang. Le fait que les

(5) <https://plus.lesoir.be/54873/article/2016-08-16/don-du-sang-quand-lete-rime-avec-penurie#:~:text=On%20estime%20que%2070%20%25%20de,utilis%C3%A9%20mais%20bien%20certains%20composants>.

respectieve noden, en in uitzonderlijke gevallen ook cruciale noodhulp bieden voor rampen in het buitenland.

II. HET GEBRUIK VAN BLOED EN BLOEDDERIVATEN

Tekorten komen geregeld voor, zij het tijdelijk. Ze zijn echter heel zorgwekkend als men weet hoe belangrijk bloed en bloedderivaten als plasma en bloedplaatjes voor de gezondheidszorg zijn. Men schat immers dat, algemeen genomen, 70 % van de Belgen in hun leven ooit een bloedproduct nodig zullen hebben. Slechts 3 % van de bevolking geeft echter daadwerkelijk bloed (5).

Zo kan het *Croix-Rouge de Belgique francophone* rekenen op ongeveer honderdduizend donateurs die gemiddeld 1,8 bloeddonaties per jaar doen en maximaal vier keer. Honderdduizend donateurs betekent ook 4 % van het totale aantal potentiële donateurs in Franstalig België. Bij die honderdduizend zitten ook jaarlijks 20 % nieuwe donateurs. Daarom moeten telkens weer nieuwe mensen worden gevonden om de donateurs te vervangen die stoppen met doneren, zo belangrijk is hun rol.

Bloed, plasma en bloedplaatjes worden immers voor vele doeleinden gebruikt. Er zijn natuurlijk de transfusies, die eenmalig kunnen zijn (bijvoorbeeld na een ongeval), of geregeld toegediend worden wegens ziekte. Ook rode bloedcellen zijn van essentieel belang, bijvoorbeeld om zware bloedarmoede of hemorragieën te behandelen. Een belangrijk detail: rode bloedcellen kunnen tot maximum 42 dagen worden bewaard bij een temperatuur van 2 tot 6 °C, wat betekent dat men het hele jaar door over nieuwe voorraden moet kunnen beschikken.

Dankzij de proteïnen die het bevat, is plasma interessant en nodig om geneesmiddelen te produceren zoals immunoglobulines, albumineoplossingen, stollingsfactoren, enz. Het kan ook via transfusie worden verstrekt.

Bloedplaatjes worden gebruikt om hemorragieën te behandelen en bij de transplantatie van stamcellen, alsook voor de behandeling van sommige kankers en bloedziektes. Bloedplaatjes kunnen hoogstens vijf dagen

(5) <https://plus.lesoir.be/54873/article/2016-08-16/don-du-sang-quand-lete-rime-avec-penurie#:~:text=On%20estime%20que%2070%20%25%20de,utilis%C3%A9%20mais%20bien%20certains%20composants>.

plaquettes ne puissent être conservées que maximum cinq jours (6) rend d'autant plus prépondérant une collecte régulière de celles-ci.

À noter que le plasma et les plaquettes proviennent soit des dons de sang proprement dit, soit de prélèvements spécifiques qui, vu l'appareillage qu'ils nécessitent, se font actuellement uniquement dans les centres de collectes permanents.

III. DE STRICTES CONDITIONS POUR DONNER

Le don de sang est strictement réglementé; cela pour d'évidentes raisons sanitaires, à savoir garantir la sécurité sanitaire tant du donneur que du receveur, détecter d'éventuelles pathologies ainsi qu'optimiser la qualité thérapeutique du produit sanguin final (7).

Les principales conditions à remplir sont d'être en bonne santé, avoir une masse de minimum 50 kg, être âgé d'au moins dix-huit ans et ne pas présenter de risque de transmission des maladies par le sang (8).

Il est par ailleurs interdit de donner pendant un certain temps en cas d'accouchement, d'interruption volontaire de grossesse (IVG) ou de fausse couche, mais aussi de tatouage, *piercing* ou maquillage permanent. Diverses interdictions touchent également les personnes ayant souffert d'un cancer ainsi que – un exemple parmi d'autres – celles ayant résidé un an au Royaume-Uni entre 1986 et 1996, période durant la crise dite «de la vache folle». À noter que ces deux dernières restrictions découlent de directives européennes et, pour certains spécialistes, n'ont plus lieu d'être.

Sans parler des opérations chirurgicales, de certaines morsures, des transfusions, des prises de drogue, etc., et dans le cas de comportements sexuels définis comme risqués.

Avoir un nouveau partenaire sous-entend en effet une attente de quatre mois avant de pouvoir (re)donner du sang. Un délai qui passe à un an pour tout homme ayant eu une relation sexuelle avec un autre homme, ce qui limite très fortement – voire qui annihile – les possi-

worden bewaard (6), waardoor een regelmatige inzameling essentieel is.

Plasma en bloedplaatjes zijn afkomstig van gewone bloeddonthaties of van specifieke afnames die, gelet op de vereiste apparatuur, momenteel alleen in vaste inzamelingscentra plaatsvinden.

III. STRIKTE VOORWAARDEN OM BLOED AF TE STAAN

Het afstaan van bloed is om evidente gezondheidsredenen streng gereguleerd: om de gezondheid van de donor en de ontvanger te beschermen, om mogelijke nieuwe pathologieën op te sporen en om de therapeutische kwaliteit van het eindproduct te optimaliseren (7).

De voornaamste voorwaarden zijn: in goede gezondheid verkeren, minstens 50 kilo wegen, minstens achttien jaar oud zijn en geen risico lopen op het overdragen van bloedaandoeningen (8).

Het is bovendien verboden om bloed te geven tijdens een vastgestelde periode na een zwangerschap, een vrijwillige zwangerschapsafbreking of een miskraam, maar ook na het plaatsen van tatoeages, *piercings* of blijvende *make-up*. Er geldt ook een verbod voor mensen die aan kanker hebben geleden en, om nog een voorbeeld te geven, voor mensen die tussen 1986 en 1996, tijdens de crisis van de zogenaamde «gekkekoeienziekte», een jaar in het Verenigd Koninkrijk hebben gewoond. Er moet op gewezen worden dat deze laatste twee beperkingen voortvloeien uit Europese richtlijnen en volgens sommige specialisten niet langer noodzakelijk zijn.

Om nog maar te zwijgen van chirurgische ingrepen, bepaalde beten, transfusies, drugsinname, enz., en ook van bepaalde seksuele betrekkingen die als risicovol worden beschouwd.

Wie een nieuwe partner heeft, moet immers vier maanden wachten vooraleer hij of zij (weer) bloed mag geven. Deze termijn loopt op tot één jaar voor elke man die een seksuele relatie met een andere man heeft gehad, wat de mogelijkheden voor homoseksuele mannen om

(6) À une température comprise entre 20 et 24 °C et sous agitation constante.

(7) https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/19058346/Prolongation%20de%20l%E2%80%99%C3%A2ge%20autoris%C3%A9%20pour%20le%20don%20de%20sang%20chez%20les%20donneurs%20de%20sang%20r%C3%A9guliers%20%28d%C3%A9cembre%202009%29%20%28CSS%208615%29.pdf

(8) <https://www.donneurdesang.be/fr/qui-peut-donner/conditions>.

(6) Bij een temperatuur tussen 20 en 24 °C en in constante beweging.

(7) https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/19058346/Prolongation%20de%20l%E2%80%99%C3%A2ge%20autoris%C3%A9%20pour%20le%20don%20de%20sang%20chez%20les%20donneurs%20de%20sang%20r%C3%A9guliers%20%28d%C3%A9cembre%202009%29%20%28CSS%208615%29.pdf

(8) <https://www.donneurdesang.be/nl/wie-mag-doneren/voorwaarden>.

bilités de donner pour les hommes ayant des relations homosexuelles avec des hommes (HSH) (9).

Toutefois, cette difficulté inhérente à un comportement défini comme risqué et qui touche particulièrement les HSH mériterait à tout le moins d'être remise en question d'un point de vue global, mais aussi et surtout en ce qui concerne certains dons de plasma. Et pour cause: lorsqu'il s'agit de fractionner les poches prélevées afin de récupérer des protéines permettant de soigner nombre de maladies immunologiques ou hématologiques, les risques de transmissions virales se trouvent drastiquement réduits. Hormis au niveau organisationnel, passer de douze à quatre mois ne poserait donc pas de difficulté.

Enfin, et ce n'est pas la moindre des conditions, le don de sang ne peut se faire que sur base volontaire (la loi interdit tout profit relatif à cette activité); ce qui réduit sans doute le nombre de donateurs effectifs mais permet de compter sur des donateurs altruistes et non pas intéressés par une quelconque rémunération.

Si ceux-ci ne se voient gratifiés que d'une boisson gratuite, de quelques fruits et sucreries et, parfois, d'un petit gadget ou l'autre, c'est donc avant tout par devoir citoyen et animés par un altruisme certain qu'ils prennent le temps de tendre le bras à des infirmières et infirmiers qui – c'est un principe de base qui reste d'actualité – ne manquent pas de remercier les donateurs pour leur geste.

IV. DES LIEUX NOMBREUX ET VARIÉS

Les collectes de la *Rode Kruis-Vlaanderen* et de la *Croix-Rouge de Belgique francophone* se déroulent généralement de deux manières: dans les centres permanents mais aussi lors de collectes locales organisées dans les communes, entreprises, écoles, etc., à des jours et heures bien précis. Ce second mode de fonctionnement, à la rencontre des donateurs, a l'avantage de faciliter la vie de ces derniers en leur évitant d'éventuels longs déplacements.

Des rendez-vous sont également mis sur pied dans certaines administrations. C'est, par exemple, le cas au Parlement fédéral où, régulièrement, les travailleurs et mandataires tant du Sénat que de la Chambre des représentants, se voient offrir l'opportunité de donner leur sang rapidement et facilement. C'est également le cas sur certains campus universitaires ou zonings industriels.

C'est en variant les endroits et les formules (treize centres permanents et quinze collectes mobiles chaque

bloed te geven heel sterk beperkt of zelfs onmogelijk maakt (MSM) (9).

Dit probleem, dat inherent is aan bepaald gedrag dat als riskant wordt beschouwd en dat in het bijzonder bij MSM voorkomt, zou op zijn minst algemeen ter discussie moeten worden gesteld, maar ook en vooral met betrekking tot bepaalde plasmadonaties. Niet zonder reden: wanneer de afgenomen bloedzakjes worden bewerkt om proteïnen te winnen die kunnen worden gebruikt voor de behandeling van tal van immunologische of bloedziekten, wordt het risico op virale overdracht drastisch beperkt. Afgezien van de organisatorische aspecten zou het dus geen probleem zijn om de periode van twaalf maanden terug te brengen tot vier maanden.

Tot slot, en dat is zeker niet de minst belangrijke voorwaarde, kan men alleen op vrijwillige basis bloed geven. De wet verbiedt dat hier winst uit gehaald wordt, wat het aantal donoren *de facto* beperkt, maar waardoor men wel kan rekenen op altruïstische donoren, die niet geïnteresseerd zijn in enige vorm van vergoeding.

Aangezien zij hoogstens een gratis drankje, wat fruit of snoep, of misschien één of ander gadget krijgen, is het dus in de eerste plaats uit burgerzin en onmiskenbaar altruïsme dat deze mensen de tijd nemen om de arm te reiken aan verpleegsters die – en dat is een blijvend basisgegeven – de donoren steevast bedanken voor hun inzet.

IV. TALRIJKE EN UITEENLOPENDE LOCATIES

De inzamelingen van het Rode Kruis-Vlaanderen en *la Croix-Rouge de Belgique francophone* vinden doorgaans op twee manieren plaats: in de vaste centra, maar ook op lokale plaatsen die de gemeenten, ondernemingen, scholen, enz., ter beschikking stellen op welbepaalde dagen en uren. Deze tweede werkwijze, die donoren tegemoet wil komen, biedt het voordeel dat de vrijwilligers geen verre verplaatsingen moeten doen.

Ook in sommige overheidsdiensten worden mensen opgeroepen. Dat is bijvoorbeeld het geval in het Federale Parlement, waar ambtenaren en mandatarissen van de Senaat en de Kamer van volksvertegenwoordigers geregeld de kans krijgen om snel en gemakkelijk bloed te doneren. Dat is ook het geval op bepaalde campussen of industriezones.

Zo is het Rode Kruis-Vlaanderen er, dankzij een gevarieerd aanbod qua locaties en werkwijzen (dertien vaste

(9) À noter qu'avant 2017, cet écartement était définitif.

(9) Vóór 2017 was die schrapping zelfs definitief.

jour ouvrable) que la *Rode Kruis-Vlaanderen* est parvenue, en 2020, à recueillir 243 513 poches de sang, 155 674 de plasma et 17 874 de plaquettes. La même année, la Croix-Rouge de Belgique francophone a réussi à obtenir 155 352 poches de sang, 25 547 de plasma et 11 379 de plaquettes. À noter que les dons de sang nécessitent environ douze minutes contre quarante-cinq pour le plasma et nonante pour les plaquettes.

V. QUATRE ORGANISMES DE COLLECTE

La séparation entre la Croix-Rouge de Belgique francophone et la *Rode Kruis-Vlaanderen* n'est pas neuve; elle date de 1972. Les deux organisations fonctionnent en parallèle, se partageant le territoire belge en fonction de la frontière linguistique mais aussi la Région bruxelloise selon une ligne imaginaire qui va grosso modo d'ouest en est.

Deux structures parallèles qui poursuivent un but identique sans se faire de concurrence et en s'entraîdant, par exemple en se fournissant des produits sanguins en cas de besoins spécifiques. Même si tout n'est pas parfait: preuves en sont les moteurs de recherches des deux sites Internet. Ceux-ci ne renseignent que les collectes situées dans la moitié francophone ou néerlandophone selon qu'on encode sa localité respectivement sur le site de la Croix-Rouge de Belgique francophone ou sur celui de la *Rode Kruis-Vlaanderen*. Une situation quelque peu incongrue pour les donateurs qui résident le long de la frontière linguistique et qui n'ont pas d'exclusive quant à l'organisme qui procédera au prélèvement.

À noter enfin que même si elles assurent quelque 95 % de l'activité transfusionnelle du pays, la Croix-Rouge de Belgique francophone et la *Rode Kruis-Vlaanderen* ne sont pas les uniques services de collecte de sang agréés en Belgique.

La Transfusion de Sang de Charleroi (10) assure la récolte et la distribution du sang (vingt-cinq mille poches par an) pour les hôpitaux de la région carolorégienne. Comme l'indique son site web, «La Transfusion de Sang de Charleroi est le premier centre de transfusion qui ait vu le jour en Belgique, en 1935...». Sans oublier un dernier centre de transfusion au Centre hospitalier universitaire de l'Université catholique de Louvain (CHU UCL) Namur, en province de Namur, qui fonctionne lui aussi de manière autonome; ce qui n'exclut pas pour autant les

(10) <https://www.dondesang.be/a-propos>.

centra en vijftien mobiele inzamelingen op elke dag van de week), in 2020 in geslaagd om 243 513 zakjes bloed, 155 674 zakjes plasma en 17 874 zakjes bloedplaatjes in te zamelen. Datzelfde jaar is het *Croix-Rouge de Belgique francophone* erin geslaagd om 155 352 zakjes bloed, 25 547 zakjes plasma en 11 379 zakjes bloedplaatjes in te zamelen. Daarbij moet vermeld worden dat een bloeddonatie ongeveer twaalf minuten duurt, tegenover vijfenveertig minuten voor plasma en negentig minuten voor bloedplaatjes.

V. VIER ORGANISATIES VOOR BLOEDINZAMELING

De splitsing van het *Croix-Rouge de Belgique francophone* en het Rode Kruis-Vlaanderen is niet nieuw; ze dateert van 1972. De twee organisaties werken parallel en zijn verdeeld over het Belgisch grondgebied volgens de taalgrens. Die verdeling geldt echter ook voor het Brussels Gewest waarbij een denkbeeldige lijn wordt gevolgd die ruwweg van west naar oost loopt.

Het gaat om twee parallelle structuren die een identiek doel nastreven zonder elkaar te beconcurreren, en die elkaar helpen bijvoorbeeld door bloedproducten aan elkaar te geven in geval van specifieke noden. Ook al is alles niet perfect: bewijs hiervan zijn de zoekmachines van beide websites. Zij geven alleen informatie over inzamelingen in het Franstalige of Nederlandstalige deel van het land, naargelang van de locatie die men invoert op de website van het *Croix-Rouge de Belgique francophone* of op de website van het Rode Kruis-Vlaanderen. Een wat ongerijmde situatie voor donoren die langs de taalgrens wonen en die niet kunnen kiezen welke organisatie de bloedafname zal uitvoeren.

Tot slot dient erop gewezen te worden dat, hoewel het *Croix-Rouge de Belgique francophone* en het Rode Kruis-Vlaanderen ongeveer 95 % van de bloedtransfusies van het land voor hun rekening nemen, zij niet de enige erkende organisaties voor bloedinzameling in België zijn.

La Transfusion de Sang de Charleroi (10) zorgt voor de inzameling en de verdeling van bloed (25 000 zakjes per jaar) voor ziekenhuizen in de regio Charleroi. Zoals op de website wordt vermeld, is *La Transfusion de Sang de Charleroi* het eerste bloedtransfusiecentrum dat in België werd opgericht in 1935. Er is tot slot ook nog het bloedtransfusiecentrum *Centre hospitalier universitaire de l'Université catholique de Louvain* (CHU UCL) Namur in de provincie Namen, dat ook autonoom werkt, maar dit sluit contacten met het *Croix-Rouge*

(10) <https://www.dondesang.be/a-propos>.

échanges avec la Croix-Rouge de Belgique francophone en cas de besoin d'un côté ou de l'autre (11).

VI. L'ALLONGEMENT DE CARRIÈRE DU DONNEUR

Naguère limitée à soixante-cinq ans, la limite d'âge pour pouvoir donner son sang est passée à septante-et-un ans en 2011 avant d'être supprimée sous certaines conditions en 2019 (12). Il est depuis lors permis de continuer à faire «tendre le bras» quel que soit son âge à condition d'avoir fait un premier don avant soixante-six ans et que le dernier ne remonte pas à plus de trois ans. Soit un apport théorique de quinze mille dons annuels supplémentaires.

Une manière de ne pas voir partir nombre de donneurs atteints par la limite d'âge et désireux de continuer à apporter leur pierre à l'édifice sociétal. C'est d'autant plus pertinent que, comme le relatait un avis du Conseil supérieur de la santé (CSS) en 2009 (13), «les donneurs âgés sont des donneurs plus sûrs et sont moins souvent refusés lors de la sélection médicale» (14).

VII. L'ABAISSEMENT DE L'ÂGE LÉGAL

Comme précisé ci-dessus, il est actuellement nécessaire d'avoir dix-huit ans pour devenir donneur. Les jeunes doivent donc attendre leur majorité pour pouvoir poser l'acte citoyen que constitue le don de sang. Cette limite d'âge est doublement dommageable.

Premièrement, il n'y a apparemment pas de contre-indication médicale à voir un jeune de seize ou dix-sept ans donner son sang (15). Cette limite d'âge empêche la récolte d'un certain nombre de poches de sang, plasma ou plaquettes potentielles. Deuxièmement, elle ne laisse

(11) Autre fait marquant: les organisations précitées n'échangent pas leurs données concernant les donneurs enregistrés. Il est dès lors possible de donner dans chacune des quatre structures sans que les autres soient mises au courant. Reste que tant que les dons demeureront gratuits et volontaires, cela ne posera de problème qu'au donneur qui voudrait jouer avec sa santé. (12) https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg_2.pl?language=fr&nm=1994025254&la=F#:~:text=L'autorisation%20de%20donneurs%20%C3%A0,de%20moins%20de%2066%20ans.%20%5D.

(13) https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/19058346/Prolongation%20de%20l%E2%80%99%C3%A2ge%20autoris%C3%A9%20pour%20le%20don%20de%20sang%20chez%20les%20donneurs%20de%20sang%20r%C3%A9guliers%20%28d%C3%A9cembre%202009%29%20%28CSS%208615%29.pdf.

(14) Le CSS faisait référence à des études américaines montrant notamment que les dons des seniors ne suscitaient pas de refus temporaire ou définitif pour comportement à risque de transmission du VIH (virus de l'immunodéficience humaine) ou d'une hépatite. Sur 615 poches prélevées, aucun marqueur infectieux n'avait été retrouvé.

(15) <https://sante.lefigaro.fr/actualite/2012/02/02/17212-faut-il-abaisser-16-ans-lage-don-sang>.

de Belgique francophone in geval van nood, aan beide zijden niet uit (11).

VI. HET OPTREKKEN VAN DE LEEFTIJD VAN DE DONOREN

Vroeger was de leeftijdsgrens voor bloeddonatie beperkt tot vijftien jaar, maar in 2011 werd ze verhoogd tot eenenzeventig jaar. In 2019 werd de leeftijdsgrens onder bepaalde voorwaarden opgeheven (12). Sindsdien mag men bloed blijven geven ongeacht de leeftijd, op voorwaarde dat de eerste donatie plaatsvond voor de leeftijd van zesenzestig jaar en de laatste donatie niet langer dan drie jaar geleden plaatsvond. Dit betekent dat er jaarlijks in theorie vijftienduizend extra donaties bij komen.

Op die manier voorkomt men dat donoren wegvallen omdat ze de leeftijdsgrens hebben bereikt, terwijl zij een bijdrage aan de samenleving willen blijven leveren. Dit is des te relevanter gelet op advies nr. 8615 van de Hoge Gezondheidsraad (HGR) in 2009 (13): «Oudere donoren zijn veiligere bloeddonoren en worden bij de geneeskundige selectie minder vaak afgewezen» (14).

VII. VERLAGING VAN DE WETTELIJKE LEEFTIJD

Zoals hierboven vermeld, moet men momenteel achttien jaar oud zijn om donor te kunnen worden. Jongeren moeten dus wachten tot zij meerderjarig zijn voor zij de daad van burgerzin die bloeddonatie is, kunnen stellen. Deze leeftijdsgrens heeft een dubbel nadeel.

In de eerste plaats zijn er blijkbaar geen medische redenen waarom een 16- of 17-jarige geen bloed zou mogen geven (15). Deze leeftijdsgrens zorgt er dus voor dat heel wat minder zakjes bloed, plasma of bloedplaatjes worden ingezameld dan eigenlijk zou kunnen. Ten tweede wordt

(11) Een ander opvallend feit: de vier bovengenoemde organisaties wisselen hun gegevens over geregistreerde donoren niet uit. Het is dus mogelijk in elk van de vier structuren te doneren zonder dat de andere worden ingelicht. Zolang donaties gratis en vrijwillig blijven, zal dit alleen een probleem zijn voor donoren die hun gezondheid op het spel willen zetten.

(12) https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1994070545&table_name=wet.

(13) https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/19058346/Verlenging%20van%20de%20toege-stane%20leeftijd%20voor%20bloeddonaties%20door%20regelma-tige%20bloedgevers%20%28december%202009%29%20%28HGR%208615%29.pdf.

(14) De HGR verwees naar Amerikaanse studies waaruit meer bepaald blijkt dat bij donaties van senioren geen enkele tijdelijke of definitieve afwijzing voor risicogedrag i.v.m. HIV-overdracht (*human immunodeficiency virus*) of hepatitis werd geregistreerd. Bij de 615 afgenomen zakjes bloed werd er geen enkele infectiemarker teruggevonden.

(15) <https://sante.lefigaro.fr/actualite/2012/02/02/17212-faut-il-abaisser-16-ans-lage-don-sang>.

pas la possibilité à des adultes en devenir de participer activement à la vie en société de manière proactive et gratuite par le biais du don de sang.

Seize ans, c'est par ailleurs l'âge à partir duquel il sera prochainement possible de voter moyennant certaines conditions aux élections européennes (16). La majorité sexuelle a, pour sa part, été fixée à seize ans, elle aussi.

Seize ans, c'est également l'âge auquel un mineur peut conclure un contrat de travail, entamer un job d'étudiant, réaliser seul divers actes de la vie courante tels que prendre un abonnement GSM, faire un testament ou encore signer un contrat de bail (17).

Bref, si le cap des seize ans n'est juridiquement pas aussi marquant que celui des dix-huit, il n'en augure pas moins la capacité pour le jeune concerné d'effectuer nombre de gestes à la portée réelle, et pas uniquement symbolique. Il ne serait donc que logique que les personnes concernées disposent également de la possibilité de donner leur sang et subséquemment de poser un geste citoyen.

Une mesure telle qu'un abaissement de l'âge minimum requis ne pourrait toutefois s'envisager que moyennant une information et une sensibilisation correctes et régulières lors des collectes ainsi que dans les établissements scolaires. Cela afin de conscientiser à la citoyenneté tout en rappelant les comportements idoines à adopter avant, pendant et après un prélèvement; cela afin d'éviter d'éventuels malaises, plus fréquents chez les jeunes donneurs que chez leurs aînés. La sécurité du donneur est, pour rappel, un des principes fondamentaux de la collecte de sang.

VIII. UNE THÉMATIQUE TRANSVERSALE

La transversalité de cette proposition de résolution se justifie pleinement et aisément.

Tout d'abord parce que les conditions requises pour donner son sang sont une compétence fédérale.

Ensuite, car les hôpitaux relèvent de plusieurs niveaux de pouvoirs: le niveau fédéral les finance au travers de l'Institut national d'assurance maladie-invalidité (INAMI), les Régions sont responsables des infrastructures tandis

(16) Ce sera d'ailleurs probablement le cas pour les prochaines élections européennes: https://www.rtbf.be/info/belgique/detail_droit-de-vote-aux-elections-europeennes-a-16-ans-une-proposition-de-loi-a-ete-deposee?id=10735333.

(17) «16 ans, 18 ans. Et alors? Quand le droit s'invite dans les relations entre parents et enfants», Fondation Roi Baudouin, https://www.kbs-frb.be/fr/-/media/Files/Bib/Publications/FRB_16ans18ans_18,-d,-0201_Fr_r12.pdf.

opgroeiende jongeren de mogelijkheid ontnomen om proactief en belangeloos een bijdrage aan de samenleving te leveren door bloed te doneren.

Overigens is zestien jaar de leeftijd waarop het binnenkort onder bepaalde voorwaarden mogelijk wordt bij de Europese verkiezingen te stemmen (16). De seksuele meerderjarigheid is ook vastgesteld op zestien jaar.

Zestien jaar is ook de leeftijd waarop een minderjarige een arbeidsovereenkomst mag sluiten, een studentenjob kan beginnen en zelfstandig verschillende courante handelingen kan stellen, zoals een gsm-abonnement nemen, een testament opmaken of een huurovereenkomst sluiten (17).

Kortom, hoewel de leeftijd van zestien jaar juridisch niet zo belangrijk is als die van achttien jaar, neemt dit niet weg dat de jongere een aantal handelingen met een reële en niet louter symbolische betekenis kan stellen. Het zou dan ook niet meer dan logisch zijn dat de betrokkenen ook de gelegenheid krijgen om bloed te geven en een daad van burgerzin te stellen.

Een maatregel zoals een verlaging van de vereiste minimumleeftijd kan echter alleen worden overwogen indien hierover bij bloedinzamelingen en in de scholen geregeld correcte informatie wordt gegeven en wordt gesensibiliseerd. Bedoeling is dan om burgerzin bij te brengen en tegelijk te wijzen op het juiste gedrag voor, tijdens en na een bloedafname om eventuele flauwtes te voorkomen. Die komen vaker voor bij jonge donoren dan bij oudere. We wijzen erop dat de veiligheid van de donor een van de fundamentele principes van de bloedinzameling is.

VIII. EEN TRANSVERSALE THEMATIEK

De transversale aard van dit voorstel van resolutie is volkomen en gemakkelijk te verantwoorden.

Ten eerste, omdat de voorwaarden om bloed te geven een federale bevoegdheid zijn.

Ten tweede vallen ziekenhuizen onder verschillende bevoegdheidsniveaus: het federale niveau financiert ze via het Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV), de Gewesten zijn verantwoordelijk voor

(16) Dat zal trouwens waarschijnlijk het geval zijn voor de volgende Europese verkiezingen: https://www.rtbf.be/info/belgique/detail_droit-de-vote-aux-elections-europeennes-a-16-ans-une-proposition-de-loi-a-ete-deposee?id=10735333.

(17) «16 jaar, 18 jaar. En nu? Het juridische randje aan de relatie tussen ouders en kinderen», Koning Boudewijnstichting, https://www.kbs-frb.be/nl/Activities/Publications/2018/20180206_16-18jaar_MG.

que les Communautés interviennent dans le cas des hôpitaux universitaires.

Les Régions sont, enfin, également compétentes en ce qui concerne la prévention relative à cette question d'importance sociétale, les Communautés pouvant par ailleurs se charger de la sensibilisation au sein des établissements scolaires.

*
* *

de infrastructuur, terwijl de Gemeenschappen bevoegd zijn voor de universitaire ziekenhuizen.

Ten slotte zijn de Gewesten ook bevoegd voor preventie inzake deze maatschappelijk belangrijke kwestie, en kunnen de Gemeenschappen zich toelleggen op bewustmaking in de scholen.

*
* *

PROPOSITION DE RÉOLUTION

Le Sénat,

A. considérant les besoins vitaux et réguliers en sang ainsi qu'en ses produits dérivés que sont le plasma et les plaquettes;

B. étant donné les risques de manques ponctuels de poches de sang, plasma et plaquettes auxquels doivent faire face les organismes de collecte afin de pouvoir à tout moment fournir les hôpitaux en quantités suffisantes, voire d'apporter une aide significative en cas de catastrophe à l'étranger;

C. vu la loi du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine, modifiée en dernier lieu par la loi du 12 décembre 2018, qui ne pose plus de limite à l'âge maximal pour pouvoir donner son sang mais maintient l'âge minimum requis à dix-huit ans;

D. étant donné l'absence de contre-indication médicale apparente à la possibilité éventuelle de donner son sang dès l'âge de seize ans;

E. compte tenu des responsabilités présentes et à venir qui incombent déjà aux citoyens de seize ans qui témoignent de leur capacité à prendre des décisions mûrement réfléchies;

F. considérant l'intérêt de conscientiser dès le plus jeune âge les enfants et adolescents mais également de poursuivre la sensibilisation auprès de tous les autres publics;

G. étant donné l'importance des collectes mises sur pied dans les administrations publiques;

H. compte tenu du caractère volontaire et gratuit du don de sang;

I. vu le besoin potentiel d'actualiser les directives européennes relatives au sang, aux tissus et aux cellules;

J. étant donné que nombre d'individus homosexuels masculins confrontés à l'exclusion du don de sang vivent celle-ci comme une injustice et une discrimination;

K. considérant les dispositions techniques permettant aux hommes ayant des relations sexuelles avec d'autres hommes (HSH) de donner du plasma (frais congelé ou de fractionnement) sans porter atteinte à la sécurité du receveur,

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Senaat,

A. gelet op de vitale en geregelde behoefte aan bloed en bloedderivaten, dat wil zeggen plasma en bloedplaatjes;

B. overwegende dat de inzamelingsorganisaties soms niet beschikken over genoeg bloed, plasma en bloedplaatjes om de ziekenhuizen steeds van voldoende hoeveelheden te kunnen voorzien, of zelfs om significante hulp te bieden bij een ramp in het buitenland;

C. gelet op de wet van 5 juli 1994 betreffende bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong, laatst gewijzigd bij de wet van 12 december 2018, die niet langer een maximumleeftijd voor het geven van bloed vaststelt, maar de vereiste minimumleeftijd op achttien jaar handhaaft;

D. aangezien er geen duidelijke medische contra-indicaties zijn om bloed te geven vanaf de leeftijd van zestien jaar;

E. rekening houdend met de huidige en toekomstige verantwoordelijkheden van zestienjarige burgers die aantonen dat ze in staat zijn om weloverwogen beslissingen te nemen;

F. gelet op het belang van bewustmaking van kinderen en adolescenten van jongs af aan, maar ook van verdere voorlichting van alle andere groepen;

G. gelet op het belang van de bloedinzamelingen die in de overheidsdiensten worden georganiseerd;

H. gelet op de vrijwillige en kosteloze aard van bloeddonoraties;

I. gelet op de potentiële noodzaak om de Europese richtlijnen betreffende bloed, weefsels en cellen te updaten;

J. overwegende dat veel homoseksuele mannen het als onrechtvaardig en discriminerend ervaren dat zij geen bloed mogen doneren;

K. gelet op de technische bepalingen op grond waarvan mannen die seks hebben met mannen (MSM) plasma kunnen doneren (vers ingevroren of gefractioneerd) zonder de veiligheid van de ontvanger in gevaar te brengen,

I. Demande aux différents gouvernements du pays:

1) de soutenir et d'encourager les administrations publiques relevant de leurs responsabilités et qui accueilleraient des collectes de sang en leur sein;

II. Demande au gouvernement fédéral:

1) d'abaisser, sur une base scientifiquement établie, de dix-huit à seize ans l'âge légal permettant à un citoyen de donner son sang;

2) d'abaisser de douze à quatre mois le délai d'attente pour tout homme ayant eu une relation sexuelle avec un autre homme (HSH) lorsqu'il s'agit de récolter par aphérèse du plasma destiné au fractionnement;

3) d'abaisser de douze à quatre mois le délai d'attente pour tout homme ayant eu une relation sexuelle avec un autre homme (HSH) lorsqu'il s'agit de récolter par aphérèse du plasma qui sera ensuite congelé et mis en quarantaine durant une période idoine au terme de laquelle le donneur devra se soumettre à un test de dépistage de maladies telles que VIH (virus de l'immunodéficience humaine), VHC (virus de l'hépatite C), VHB (virus de l'hépatite B) ou HTLV (virus T-lymphotrope humain);

4) de déterminer des dispositifs et réglementations permettant de faire disparaître toute différence de traitement envers les hommes ayant des relations sexuelles avec des hommes (HSH) qui donnent leur sang par la suppression de la période d'abstinence de douze mois actuellement imposée et d'adopter urgemment un arrêté royal afin que ces dispositifs et réglementations à déterminer soient proportionnels et conformes aux données scientifiques les plus récentes;

5) de continuer à interdire la rétribution des dons de sang, plasma et plaquettes;

6) de travailler, en concertation avec les organismes agréés, à une meilleure reconnaissance des donateurs;

7) de demander à l'Union européenne de réactualiser les critères d'exclusion du don de sang, en pointant notamment la situation des personnes ayant résidé durant un an au Royaume-Uni entre 1986 et 1996 ou encore les personnes ayant guéri d'un cancer;

III. Demande aux gouvernements des Régions:

1) de faciliter et de soutenir les pouvoirs locaux désireux d'accueillir des collectes au sein de leur administration;

I. Vraagt alle regeringen van het land:

1) overheidsdiensten die onder hun bevoegdheid vallen en waar bloedinzamelingen worden gehouden, te steunen en aan te moedigen;

II. Vraagt de federale regering:

1) op basis van wetenschappelijk bewijs, de wettelijke leeftijd voor het geven van bloed te verlagen van achttien naar zestien jaar;

2) de wachttijd te verlagen van twaalf naar vier maanden voor mannen die seksuele betrekkingen hebben gehad met mannen (MSM), ingeval van inzameling van plasma via aferese, bestemd voor fractionering;

3) de wachttijd te verlagen van twaalf tot vier maanden voor mannen die seks hebben gehad met een andere man (MSM), ingeval van inzameling van plasma via aferese, dat vervolgens wordt ingevroren en gedurende een bepaalde periode in quarantaine wordt gehouden, waarna de donor moet worden getest op ziekten zoals HIV (*human immunodeficiency virus*) HCV (hepatitis C-virus), HBV (hepatitis B-virus) of HTLV (humaan T-lymfotroop virus);

4) bepalingen en regels vast te stellen om de verschillende behandeling weg te werken van mannen die seksuele betrekkingen hebben gehad met mannen (MSM) en die bloed geven, door de huidige onthoudingsperiode van twaalf maanden af te schaffen, en dringend een koninklijk besluit goed te keuren zodat die vast te stellen bepalingen en regels in verhouding staan tot en in overeenstemming zijn met de meest recente wetenschappelijke gegevens;

5) betaling voor donaties van bloed, plasma en bloedplaatjes te blijven verbieden;

6) in overleg met de erkende organisaties te werken aan een betere erkenning van de donateurs;

7) de Europese Unie te vragen de criteria voor uitsluiting van bloeddonatie te updaten, en hierbij onder andere te wijzen op het geval van personen die tussen 1986 en 1996 gedurende een jaar in het Verenigd Koninkrijk verbleven hebben of nog, van personen die van kanker genezen zijn;

III. Vraagt de gewestregeringen:

1) lokale overheden die bloedinzamelingen in hun diensten willen organiseren, te helpen en te steunen;

IV. Demande aux gouvernements des Communautés:

1) d'informer et de sensibiliser davantage les écoliers et étudiants à l'intérêt sociétal et vital du don de sang ainsi qu'à son caractère indolore et sanitaire sécurisé;

2) d'informer et de sensibiliser davantage le grand public à l'intérêt sociétal et vital du don de sang ainsi qu'à son caractère indolore et sanitaire sécurisé.

Le 19 mai 2021.

Gaëtan VAN GOIDSENHOVEN.

Georges-Louis BOUCHEZ.

Sabine LARUELLE.

Jean-Paul WAHL.

Alexander MIESEN.

Véronique DURENNE.

Philippe DODRIMONT.

Latifa GAHOUCI.

Fourat BEN CHIKHA.

Steven COENEGRACHTS.

IV. Vraagt de gemeenschapsregeringen:

1) scholieren en studenten meer te informeren over en bewust te maken van het feit dat bloed geven maatschappelijk van vitaal belang is en dat het pijnloos en veilig kan gebeuren;

2) het grote publiek meer te informeren over en bewust te maken van het feit dat bloed geven maatschappelijk van vitaal belang is en dat het pijnloos en veilig kan gebeuren.

19 mei 2021.